

 <p>Научный журнал Економічні горизонти</p> <p>Scientific Journal Economies Horizons</p>	<p>ECONOMIES' HORIZONS Економічні горизонти</p> <p>DOI: doi.org/10.31499/2616-5236 Homepage: http://eh.udpu.edu.ua</p>		<p>ISSN 2522-9273 (print) 2616-5236 (online)</p>
---	---	---	---

UDC: 65.011:330.3:001.895

DOI: 10.31499/2616-5236.3(21).2022.263557

Ihnatko M. I., PhD

PhD, associate professor of the Department of Management, Finance and Information technologies; Augustyn Voloshyn Carpathian University

Ihnatko Y. V., Senior teacher

Senior teacher of the Department of Management, Finance and Information technologies; Augustyn Voloshyn Carpathian University

Ihnatko M. Y., Student

Student of the Department of Management, Finance and Information technologies; Augustyn Voloshyn Carpathian University

Halas Y. I., Student

Student of the Department of Management, Finance and Information technologies; Augustyn Voloshyn Carpathian University

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ
FOREIGN EXPERIENCE OF FORMING A BUSINESS
DEVELOPMENT MANAGEMENT MODEL IN THE CONDITIONS OF
THE INNOVATIVE ECONOMY**

Анотація. *Бізнес є рушійною силою розвитку економіки за умов інноваційної економіки. Проблеми інноваційного розвитку набувають все більшого поширення у науці та практиці, оскільки інновації є джерелом економічного зростання та способом набуття конкурентних переваг. Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду основ формування моделі управління бізнесом в умовах інноваційної економіки.*

У статті розглянуто іноземний досвід формування моделі управління розвитком бізнесу. Виділено зростання інвестицій у розвиток людського капіталу, поширення інноваційних досліджень і розробок за рахунок фінансування приватним сектором як основну ознаку інноваційного бізнесу.

Проаналізовано місце України у міжнародних рейтингах: Глобальному рейтингу інновацій, Європейського інноваційного табло, рейтингу агентства Bloomberg.

Наведено частку інноваційно активних промислових підприємств України. Перераховано чинники, що впливають на управління розвитком бізнесу. Проаналізовано індекс легкості ведення бізнесу. Охарактеризовано проектний, функціональний, стратегічний та інноваційний підходи до формування та реалізації моделі управління розвитком бізнесу. Наведено дані, що в країнах Європейського Союзу майже 50% бізнесу будується та інноваційною моделлю. Розглянуто фактори, що впливають на модель управління розвитком бізнесу. На основі проведеного аналізу зарубіжного досвіду обґрунтовано напрями акомодативного застосування зарубіжного досвіду становлення та реалізації моделей управління розвитком бізнесу в умовах формування інноваційної економіки України.

Abstract. *Business is the driving force of economic development under the conditions of an innovative economy. Problems of innovative development are becoming more common in science and practice since innovation is a source of economic growth and a way to gain competitive advantages.*

The purpose of the article is to analyze the foreign experience of the foundations of the formation of a business management model in the conditions of an innovative economy. The article examines foreign experience in the formation of a business development management model. The growth of investments in the development of human capital and the spread of innovative research and development due to financing by the private sector is highlighted as the main feature of innovative business. Ukraine's place in international rankings was analyzed: the Global Innovation Index, the European Innovation Scoreboard and the Bloomberg Innovation Index.

The share of innovatively active industrial enterprises of Ukraine is given. Factors influencing business development management are listed. The ease of Doing Business Index was analyzed. Projected, functional, strategic and innovative approaches to the formation and implementation of the management model are characterized. Data are provided that in the countries of the European Union, almost 50% of business is built using an innovative model. Factors affecting the business development management model are considered. Based on the analysis of foreign experience, the directions of accommodative application of foreign experience in the formation and implementation of business development management models in the formation of Ukraine's innovative economy have been substantiated.

Key words: *business, innovations, innovation economy, competition, business development management model, innovative business*

Ключові слова: *бізнес, інновації, інноваційна економіка, конкуренція, модель управління розвитком бізнесу, інноваційний бізнес*

Постановка проблеми.

В умовах інноваційної економіки бізнес змушений працювати у мінливому середовищі, що сприяє формуванню різних моделей управління, які орієнтовані на інновації та задають нові орієнтири. Конкурентне середовище та різноманітні види бізнесу спонукають до використання ефективного управління задля досягнення лідерських позицій. Сьогодення вимагає від бізнесу уміло адаптовувати підходи до формування моделей управління розвитком бізнесу з точки зору технологічних обмежень, вибудовуючи сучасний рівень вартості, що посилює оптимальне використання ресурсів і людського капіталу, забезпечуючи водночас постійне оновлення та впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

У літературних джерелах зустрічається багато наукових праць, присвячених аналізу моделей управління розвитком бізнесу. Дану тематику досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці: П. Ромер, Ф. Тейлор, М. Хаммер, Г. Саймон, Ф. Агійона, П. Хоувітта, Т. Крахмальова, М. Скрипник, О. Присяжнюк, М. Мельник, С. Савін, В. Занько, М. Плотнікова. Незважаючи на велику кількість публікацій, багато питань

залишаються відкритими, що вимагає подальших наукових пошуків та обґрунтованих пропозицій стосовно особливостей моделей управління розвитком бізнесу.

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду основ формування моделі управління бізнесом в умовах інноваційної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Повномасштабна війна Росії проти України завдає великих збитків вітчизняній економіці через недоотримання валютних надходжень, викликане блокуванням експорту агропромислової продукції; безробіття та нестачу кваліфікованих спеціалістів (біля 8 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами, ще 6 мільйонів виїхали закордон) [7, с. 173].

Україна втратила у війні уже приблизно 30-50% виробничих потужностей, тільки 1% вітчизняних компаній не зазнали збитків унаслідок військових дій [6].

Вважаємо, що війна може стати стимулом для інноваційного стрибку економіки України. Виклики, із якими стикається наша держава зараз, слугуватимуть поштовхом для побудови нової системи взаємовідносин суспільства та науки, посилення обороноздатності країни,

формування національних стратегій розвитку, впровадження інновацій та посилення значимості науково-технічного прогресу.

Інновації виступають генератором позитивних структурних зрушень в економіці, ведуть до підвищення продуктивності та конкурентоздатності економіки.

Якщо розглядати економіку України крізь призму міжнародних рейтингів, то можна стверджувати про її послаблення. Наприклад, у Глобальному рейтингу інновацій за 2021 рік (Global Innovation Index 2021) Україна займає 49 місце серед

132 країн, тоді як у 2018 році вона посідала 43 місце, у 2019 - 47 місце.

Глобальний інноваційний індекс – це дослідження, яке здійснюється Світовою організацією інтелектуальної власності, школою бізнесу INSEAD та Корнельським університетом з метою аналізу інноваційного клімату у світі. Кожна країна може набрати 100 балів із 80 різних параметрів, що допоможуть максимально оцінити інноваційний потенціал. Україна у 2021 році отримала 35,6 балів, випередивши при цьому Монтенегро, Філіпіни, Чилі, Маврікій, Сербію та Мехіко [2, с. 4,].

Рейтинг країн-лідерів інноваційного розвитку виглядає так (рис. 1).

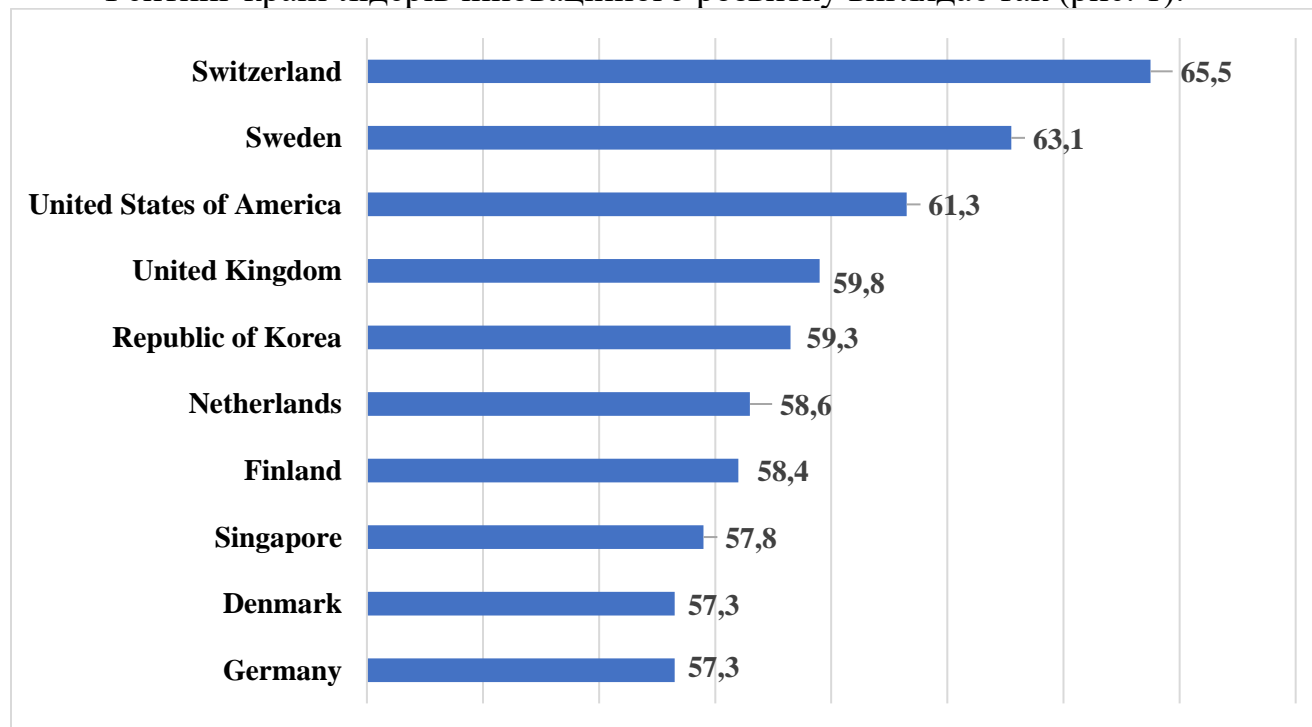

Рис. 1 Країни-лідери Глобального рейтингу інновацій за 2021 рік
**Джерело [2]*

У рейтингу інноваційних індексів Європейського інноваційного табло за 2021 рік Україну віднесено до групи «Emerging Innovator», до якої входять країни із результативністю функціонування національної інноваційної системи менше 50% від середнього показника результативності країн Європейського Союзу. Тобто, наша держава демонструє значне відставання у впровадженні інновацій порівняно із іншими європейськими країнами [1].

У рейтингу агентства Bloomberg (Bloomberg Innovation Index), що оцінює інноваційний розвиток через систему таких показників, як витрати на НДДКР, продуктивність, кількість науковців на мільйон жителів, відсоток інноваційних компаній у загальній кількості підприємств, Україна опустилась із 46 місця в 2018 році на 53 місце у 2019 році, а у 2020 році – на 56 місце [7]. Причиною цього слугувало зменшення ряду показників інноваційної діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Позиції України у рейтингу інноваційних країн від Bloomberg

2018 рік	2019 рік	2020 рік
Індекс		
46	53	56
Інтенсивність досліджень та розробок (R&D Intensity)		
47	54	57
Продуктивність (Productivity)		
50	60	57
Проникнення високих технологій (High-tech Dentistry)		
32	37	35
Концентрація дослідників (Researcher Concentration)		
46	46	49
Виробництво з доданою вартістю (Manufacturing Value-added)		
48	58	57
Ефективність вищої освіти (Tertiary Efficiency)		
21	28	48
Патентна активність (Patent Activity)		
27	35	36

*Джерело [7]

Варто відзначити і низьку інноваційну активність українських підприємств (рис. 2)

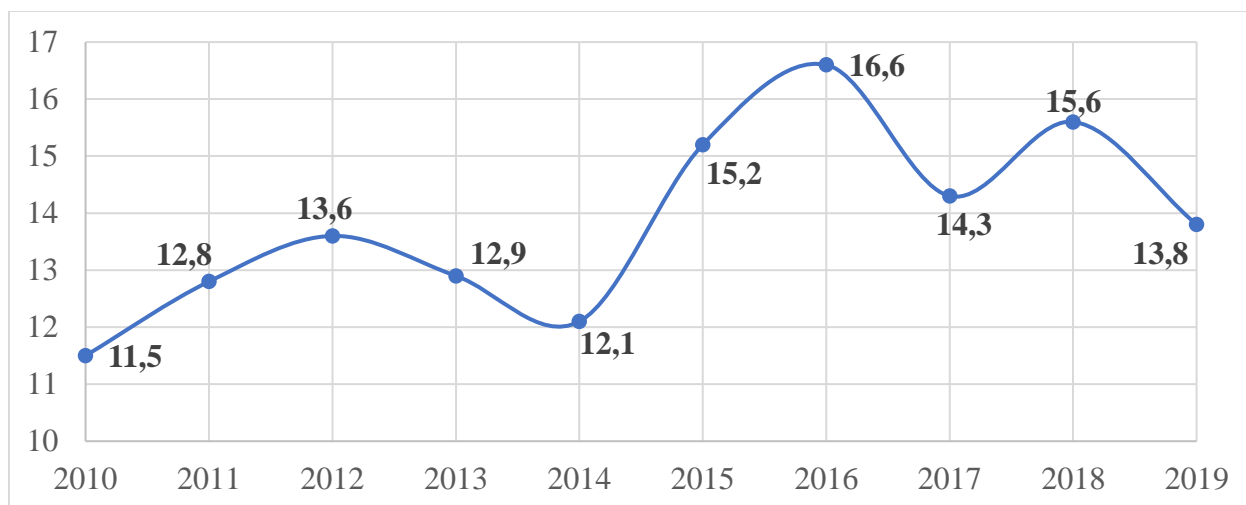

Рис. 2 Частка підприємств, що впроваджують інновації, у % до загальної кількості промислових підприємств

**Складено із використанням [10, с.65]*

Як видно із рис. 2, частка українських промислових підприємств, які впроваджують інновації, збільшується, починаючи із 2010 року із 11,5% до 13,8% у 2019 році. Однак, якщо враховувати відношення до загальної кількості промислових підприємств, то це зовсім незначна частина. Отже, можна говорити про невисокий рівень інноваційної активності України.

За умов інноваційної економіки успішність бізнесу залежить від можливості трансформації власної моделі управління, передбачаючи при цьому ймовірні обставини, що можуть виникнути у найближчому майбутньому. Тобто успіх бізнесу – це здатність пристосовуватись до постійних змін основної моделі управління, стратегій у відповідності до оточуючих трансформацій.

Управління розвитком бізнесу залежить від різних чинників:

- політичного та економічного бізнес-середовища;
- державної політики;
- конкуренції на ринку;
- взаємозв'язків між суб'єктами господарювання тощо.

Покращення бізнес-середовища полягає у створенні перспективної системи державного управління, сприятливого клімату для ведення бізнесу, капіталовкладень українських і зарубіжних інвесторів [9].

Для аналізу бізнес-середовища в багатьох країнах використовують індекс легкості ведення бізнесу (індикатор Doing Business) [5].

Рейтинг держав, який включає десять показників, дає змогу оцінити рівень легкості і простоти ведення бізнесу (табл. 2).

Таблиця 2

Країни	Рейтинг			
	2014	2016	2018	2020
Нова Зеландія	3	2	1	1
Сінгапур	1	1	2	2
Гонконг	2	5	5	3
Данія	5	3	3	4
Республіка Корея	7	4	4	5
США	4	7	6	6
Грузія	8	24	9	7
Україна	112	83	76	64

Як видно із табл. 2, лідируючі місця займають такі країни як Сінгапур, Нова Зеландія, Гонконг, Данія, США.

Аналіз іноземного досвіду засвідчує, що менеджери завжди перебувають пошуку моделі управління розвитком власного бізнесу. Цей процес є безперервним, оскільки як і бізнес, так і середовище існування бізнесу невинно піддається трансформації. Загалом сучасна концепція управління розвитку бізнесу характеризується такими ознаками: зміною суті управління; масштабним дослідженням чинників успішного ведення бізнесу; орієнтуванням управління у напрямках, що залежать від отриманих результатів; розвинутим теоретичним та емпіричним підґрунтям концепції управління, маркетингу, логістики тощо; розробленням ефективних методів і технологій ухвалення управлінських рішень; широким застосуванням інструментів економіко-математичного моделювання та інших досягнень інформаційного забезпечення системи управління, колосальним

розквітом засобів комунікації, обчислювальних систем і мереж в сфері менеджменту; залученням кваліфікованого персоналу до процесу управління розвитку бізнесу.

На модель управління розвитком бізнесу впливають такі фактори як розмір бізнесу, вид діяльності, ресурсне забезпечення, зовнішнє середовище, види продукції, прийнятність інновацій, рівень конкурентоздатності, інфраструктура, споживачі, міжнародне співробітництво тощо.

Варто відзначити, що у світі набуває популярності проектний підхід у формуванні моделі управління розвитком бізнесу. Він широко використовується компанією «Боїнг», «Microsoft Solution Framework», IBM [3].

Функціональний підхід до формування та реалізації моделі управління розвитком бізнесу особливо поширений серед бізнесу середніх розмірів. Цей підхід у комбінації з іншими підходами дає змогу провідним глобальним компаніям утримувати лідируючі позиції,

зорієнтований на оптимізацію співвідношення поміж сукупними витратами наявних ресурсів та отриманим корисним ефектом [8].

Закордонні та вітчизняні науковці дослідили, що одним із підходів, до формування та реалізації моделі управління розвитком бізнесу, який часто застосовують у підприємницькому середовищі є стратегічний підхід [4].

Аналіз іноземного досвіду засвідчує, що в країнах Європейського Союзу майже 50% бізнесу будується та інноваційною моделлю. До країн, де переважає інноваційний бізнес, метою якого є зростання прибутковості та зниження витрат, відносять Бельгію, Німеччину, Люксембург, Ірландію, Швецію.

Важливою ознакою інноваційного бізнесу є зростання інвестицій у розвиток людського капіталу, поширення інноваційних досліджень і розробок за рахунок фінансування приватним сектором.

Варто зазначити, що інноваційний бізнес набуває поширення в азіатських країнах: Китаї, Південній Кореї, Сінгапурі, Тайваню, Таїланду.

Отже, у теперішньому невизначеному та змінному середовищі впровадження парадигми формування моделей управління розвитком бізнесу сприяє створенню у розвинутих країнах конкурентоспроможного

бізнесу й підвищенню ефективної господарської діяльності.

Доречність сучасних світових трансформацій обумовлена, як і соціальними й економічними об'єктивними причинами мезоекономічного рівня, так і фундаментальними зрушеннями у світовому масштабі: породженням організаційних структур інноваційної економіки, зростанням темпів глобалізаційних модифікацій, зародженням та розвитком наддержавних інституцій. Через те, вивчення успішних зарубіжних практик і поширених у розвинутих країнах моделей управління розвитком бізнесом пробуджує чимале науково-теоретичне зацікавлення і здобуває нового емпіричного змісту.

Висновки.

Важливе значення для інноваційного бізнесу має пошук моделі управління, яка якнайкраще підходить для національного бізнесу, врахування чинників, що мають найбільший вплив на формування моделі управління розвитком бізнесу і відповідає сучасним потребам бізнесу та середовища. Іноземний досвід формування та реалізації моделі управління розвитком бізнесу доцільно застосовувати в Україні із адекватним урахуванням менталітету, національно-культурних особливостей нашої країни.

References

- European Innovation Scoreboard (2021). URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46013>
- Global Innovation Index (2021). URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf

- Krakhmalova, N., Krakhmalova, T., Kozlovskij, V. (2019). Modeling of the organization of interaction of participants of the management process of cluster cooperation development. *Management*. № 1(29). С. 47-61
- Pacheco, A. A., Cuba, N., Ñañez, M. V., Pacheco, L. B. (2021) Strategic management model to promote competitiveness in tourism companies in Cañete. *3C Empresa. Investigación y pensamiento crítico. Edición Especial Tourism and University: Backbone of Peruvian Economy*. P. 17-31. URL: <https://doi.org/10.17993/3cemp.2021.specialissue1.17-31>
- The World Bank. *Doing Business* (2021). URL: www.doingbusiness.org
- Danylyshyn, B. Pro rol natsionalnoi nauky u vidrodzhenni Ukrainy. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/515894_pro_rol_natsionalnoi_nauki.html [in Ukrainian].
- Ihnatko, M.I., Hotra, V.V. (2022) Vplyv povnomasshtabnoi viiny na ahropromyslove vyrobnytstvo Ukrainy. *Moderní aspekty vědy. Svazek XXII mezinárodní kolektivní monografie. Česká republika*, PP. 173-180. [in Ukrainian].
- Krakhmalova T.A. Modeli upravlinnia rozvytkom biznesu v umovakh innovatsiinoi ekonomiky: dys. ... d-ra filosofii: 051, Kyiv, 2022. 253 s. [in Ukrainian].
- Kryshtof, N.S. (2012) Ekonomichna polityka rozvytku pidpriemnytstva v umovakh heoekonomichnykh peretvoren. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka: elektron. nauk. fakh. vyd. NADU. Vyp. 2*. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12KNSUGP.pdf> [in Ukrainian].
- Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy za 2021 rik: stat. zb./ Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kyiv, 2021. 100 s. [in Ukrainian].

How to Cite:

Ihnatko, M. I., Ihnatko, Y. V., Ihnatko, M. Y., & Halas, Y. I. FOREIGN EXPERIENCE OF FORMING A BUSINESS DEVELOPMENT MANAGEMENT MODEL IN THE CONDITIONS OF THE INNOVATIVE ECONOMY. *Economies' Horizons*, (3(21), 32–40. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(21\).2022.263557](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(21).2022.263557)